

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ
Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen
neuvottelukunta (ETENE)

LAUSUNTO

Dnro
29/05/2002

29.11.2002

Ritva Halila

Sosiaali- ja terveysministeriö
Terveysosasto, Terveyspalveluryhmä
Hallitusneuvos Pekka Järvinen
PI 33
00023 Valtioneuvosto

Viite 1778/4/01

Asia **EDUSKUNNAN OIKEUSASIAMIEHEN LAUSUNTOPYYNTÖ**

Eduskunnan oikeusasiamies on Sosiaali- ja terveysministeriölle 16.9.2002 lähettämässään kirjeessä pyytänyt ministeriötä hankkimaan erääseen kantelutapaukseen liittyen valtakunnallisen terveydenhuollon eettisen neuvottelukunnan lausunnon siitä, miten neuvottelukunta arvioi lausuntopyynnössä kuvatuslaisessa tilanteessa potilaan elvytyksestä luopumista koskevaa päätöstä eettiseltä kannalta. Tämän johdosta ministeriön terveysosasto on pyytänyt neuvottelukunnalta kyseistä lausuntoa ja toimittamaan sen terveyspalveluryhmälle 30.11.2002 mennessä.

ETENE on keskustellut asiasta kokouksissaan 8.10.2002 ja 27.11.2002. Käymänsä keskustelun perusteella ETENE toteaa ensinnäkin, ettei se voi ottaa kantaa yksittäisiin tapauksiin, vaan käsittelee tämänkaltaisia asioita periaatteelliselta kannalta. ETENE:llä ei myöskään ole ollut asiaa käsitellessään kyseistä kantelua koskevaa muuta aineistoa. Näistä syistä johtuen ETENE:n lausunto ei ole suora kannanotto tähän kanteluun.

Edelleen ETENE toteaa, että se on julkaisussaan ”Kuolemaan liittyvät eettiset kysymykset terveydenhuollossa” (ETENE-julkaisuja 4, Helsinki 2002) käsitellyt varsin laajasti tälle alueelle liittyviä eettisiä kysymyksiä myös elvytystilanteiden näkökulmasta. Julkaisuun sisältyy myös LT Maaret Castrénin kirjoitus tästä aiheesta. Julkaisu lähetetään lausunnon liitteenä.

Ihminen on kaikissa tilanteissa oikeutettu hyvään hoitoon. Elvytys kuuluu hyvään hoitoon silloin, kun sydänpysähdyksen syy on epäselvä tai kun sydämen pysähtyminen ei johdu vaikean sairauden tai vamman aiheuttamasta ennakoidusta kuolemasta. Potilaan ikä sinänsä ei ole elvyttämättä jättämisen syy. Ratkaisu elvyttämättä jättämisestä on osa päätöksentekoa, jossa siirrytään aktiivihoidosta oireenmukaiseen hoitoon. Pääsääntöisesti elvyttämättä jättämisspäätöksiä ei pitäisi tehdä akuuteissa elvyttämistilanteissa, vaan hoidon linjaukset pitäisi tehdä yhteisymmärryksessä potilaan ja hänen läheistensä kanssa hoitoneuvotteluissa. Erityisesti pitkäaikaisessa hoidossa olevilla potilailla tulisi olla hoitosuunnitelma, jota seurataan ja muokataan ko-

K:\DATA\TEKSTIT\RHAL\ETENE2002-2006\Muistiot\Oikeusasiamies5a.doc

Postiosoite: PI 33, 00023 Valtioneuvosto
Käyntiosoite: Kirkkokatu 14 Helsinki

Puhelin: 09-16001
Suorapuhelin: 09-160 73834
Telekopio: 09-160 74312

Sähköposti:
ritva.halila@stm.vn.fi
X400:

ko ajan. Liian usein tieto elvyttämättä jättämisestä koskevasta päätöksestä ei ole riittävän selvästi kirjattu eikä näin ole päivystävien terveydenhuollon ammattihenkilöiden käytössä. Äkkitilanteissa on toimittava nopeasti, ja tällöin päivystävä lääkäri joutuu tekemään päätöksiä senhetkisen parhaan arvionsa mukaisesti. Tiedot sairauskertomuksista sekä omaisilta vaikuttavat tehtäviin toimenpiteisiin.

Tuskin voidaan liikaa korostaa, että hoidon tavoitteista ja hoitolinjoista sekä erilaisista tulevista tilanteista pitäisi ennakoiden keskustella mahdollisimman avoimesti potilaan ja omaisten kanssa ja ottaa heidän toiveensa huomioon. Potilaan ja omaisten kanssa käydyt etukäteiskeskustelut helpottavat aina sekä päätöksentekoa akuutissa tilanteessa että jälkiselvittelyä. Arvioitaessa tehtyjä elvytysratkaisuja ennuste on ensisijaisen tärkeä, samoin potilaan mahdollisesti ilmaisema oma tahto. Myös saavutettavissa oleva elämän laatu vaikuttaa hoitopäätöksiin. Päätösten tulee aina kunnioittaa hyvän hoidon periaatteita ja potilaan ihmisarvoa.

Asioiden huolellisella jälkikäsitteilyllä esimerkiksi omaisten kanssa voidaan usein hälventää epäselvyyksiä ja luoda edellytykset päätösten ja tapahtumien pätevälle, inhimilliselle ja monipuoliselle arvioinnille.

Helsingissä 27.11.2002

Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta (ETENE)

Martti Lindqvist
puheenjohtaja

Ritva Halila
pääsihteeri

LIITTEET: Kuolemaan liittyvät eettiset kysymykset terveydenhuollossa, ETENE-julkaisu 4, 2002